LITERATURA STRAINA

Din scrisorile lui Beethoven

Pastorului Amenda (Curlanda) [1]

Scumpul, bunul meu Amenda, prietenul meu cel mai de aproape, cu o emoţie adâncă, cu un amestec de durere şi de bucurie am primit şi citit ultima ta scrisoare. Cu ce pot compara fidelitatea ta, dragostea ta pentru mine ? O ! ce bine e, că mi-ai rămas acelaş bun prieten de totdeauna. Da, am pus devotamentul tău la încercare şi acum ştiu să fac deosebire între tine şi toţi ceilalţi. Tu nu eşti un prieten din Viena, nu, tu eşti unul dintre aceia care cresc numai pe pământul patriei mele ! Cât de mult doresc să te am lângă mine ! căci Beethoven al tău e cu totul nenorocit. Află, că partea aceea mai nobilă din mine, auzul meu, a slăbit mult. Incă de pe când erai lângă mine, simţeam simptomele, dar eu le ascundeam ; de atunci lucrul a mers din ce în ce mai rău. Trebue să am răbdare, ca să văd dacă vreodată am să mă vindec; cred că totul vine dela boala mea de stomac.

Dar cât pentru aceasta, sunt aproape complet restabilit ; dar auzul mi se va îndrepta el vreodată ? Fireşte, am speranţă ; dar lucrul e greu, căci astfel de boli sunt incurabile. Cât de tristă mi-e viaţa ; trebue să evit tot ce mi-e scump şi aceasta în mijlocul unor oameni atât de răi, atât de egoişti !... — Intre toţi, pot spune că prietenul cel mai încercat îmi rămâne Lichnowsky.

De anul trecut până acum, mi-a dat 600 florini : aceasta şi vânzarea la oameni cinstiţi a lucrărilor mele mă pune la adăpost pentru grija zilei de mâine. Tot ce scriu acum, pot să vând nu odată, ci de cinci ori şi să fiu bine plătit. Cu scrisul lucrărilor mele lucrul a mers bine în ultimul timp ; şi pentru că aflu, că ai comandat piane la..., îţi voi trimite diferite lucrări în ambalajul unuia din ele, pentru ca să te coste mai puţin.

In prezent, spre mângâierea mea, a venit aci un om, în tovărăşia căruia pot gusta plăcerea convorbirilor şi a prieteniei desinteresate : e unul din prietenii mei din tinereţe 1). I-am vorbit adesea de tine şi i-am spus, că de când mi-am părăsit patria, ai rămas unul din aleşii inimei mele. — Nici lui nu-i place... 2) Acesta e prea slab pentru o adevărată prietenie. Il privesc pe el şi pe..., ca pe nişte adevărate instrumente ; cânt cu ele când îmi place : ei nu pot fi martorii nobili ai muncii mele, tot aşa cum nu-i pot face să participe cu adevărat la viaţa mea ; îi taxez după serviciile pe care mi le fac. O ! cât aş fi de fericit, dacă aş avea auzul ! Aş alerga atunci la tine. Dar mi-e hărăzit să stau departe de toţi ; anii mei cei mai frumoşi se vor scurge fără ca să dea tot ceeace talentul şi forţa mea mi-ar fi poruncit să dau.

Trista resemnare în sânul căreia trebue să mă refugiez ! Fără îndoială, mi-am zis, că trebue să mă ridic deasupra tuturor acestor mizerii, dar cum ar fi cu putinţă ? Da, Amenda, dacă în şase luni nu mă vindec de boala mea, cer dela tine ca să laşi totul şi să vii lângă mine ; atunci voi începe să voiajez (execuţia şi lucrările mele suferă şi ele puţin de pe urma acestei infirmităţi, dar ea se dă în vileag mai ales în societatea altora); vei fi tovarăşul meu de drum : sunt convins, că fericirea nu va fi departe de mine ; acum sunt departe de a putea spune aceasta ! De când ai plecat, am scris tot felul de lucruri, până şi opere şi muzică de biserică. Da, tu n'ai să mă refuzi ; vei ajuta pe prietenul tău să-şi poarte boala şi suferinţa. M'am perfecţionat mult ca pianist şi nădăjduesc că voiajul nostru are să-ţi facă plăcere. Pe urmă, vei rămâne mereu lângă mine. Am primit fără întârziere toate scrisorile tale şi chiar dacă nu ţi-am răspuns, află că tu mi-ai fost totdeauna prezent în minte şi că inima mea bate pentru tine cu aceeaş dragoste din trecut. Ceeace ţi-am spus relativ la auzul meu, te rog să-l păstrezi ca pe un mare secret şi să nu-l încredinţezi nimănui, oricine ar fi. Scrie-mi cât de des. Scrisorile tale, chiar când sunt scurte, mă consolează şi-mi fac bine. Aştept curând, iubitul meu, veşti noui dela tine.

Nu ţi-am trimis quatuor-ul 1), pentru că l-am refăcut cu totul, de când am început să scriu cum se cuvine quatuor-uri : aceasta o vei vedea, când ai să-l primeşti. Acum, adio, scumpul şi bunul meu prieten ! Dacă crezi, că pot face ceva agreabil pentru tine, se înţelege că n'ai să refuzi să o spui credinciosului tău L. von Beethoven, care te iubeşte din toată inima.

Doctorului Franz Gerhard Wegeler

Viena, 29 Iunie (1801)

Scumpul şi bunul meu Wegeler, cât de mult îţi mulţumesc pentru suvenirul trimis ! L-am meritat aşa de puţin, am căutat aşa de puţin să-l merit ; şi totuşi tu eşti aşa de bun, nu te laşi învins de nimic, nici chiar de neglijenţa mea de neiertat ; rămâi acelaş credincios, bun şi loial prieten. — Intrebi dacă voi putea să vă uit pe voi, pe voi toţi care mi-aţi fost aşa de scumpi, aşa de preţioşi. Nu, aceasta nu o pot crede niciodată ! Sunt momente în care suspin după voi, — atunci aş vrea să fiu măcar câteva clipe în preajma voastră. Patria mea, frumosul colţ de lume unde am văzut lumina zilei, mi-a rămas în minte totdeauna tot atât de luminos şi de puternic prezentă ca atunci când v'am părăsit. Va fi una din cele mai fericite clipe ale vieţii mele, clipa când voi putea să revăd şi salut bătrânul nostru Rhin. Când se va întâmpla aceasta nu ţi-o pot spune încă cu exactitate. Pot însă să vă afirm, că voi toţi mă veţi găsi mai mare : nu vă vorbesc de artist, ci de omul din mine, care vă va părea mai bun, mai desăvârşit ; şi dacă fericirea nu a sporit puţin în patria noastră, arta mea se va consacra la îmbunătăţirea soartei celor săraci...

Acum îţi voi da oarecare ştiri asupra situaţiunei mele: îţi pot spune, că lucrul nu merge tocmai rău. De anul trecut, Lichnowski, care (oricât de necrezut ţi-ar părea ştirea aceasta, scrisă chiar de mine) a fost totdeauna şi a rămas mereu prietenul meu cel mai apropiat, — (au fost, ce e drept, mici neînţelegeri între noi, dar ele n'au făcut decât să ne întărească prietenia), — Lichnowski, mi-a vărsat o pensie de 600 de florini, pe care o voiu avea-o atât timp cât nu voiu găsi o situaţie care să-mi convie. Compoziţiile îmi aduc mult şi pot spune, că am mai multe comenzi decât pot satisface. Pentru fiecare din ele am şase-şapte editori şi chiar şi mai mulţi, dacă i-aş căuta. Nimeni nu mai discută cu mine : fixez un preţ şi mi se plăteşte. Vezi dar, ce bine îmi merge. De pildă, văd pe un prieten că e strâmtorat şi banii pe care îi am în buzunar nu-mi permit să-i vin în ajutor : n'am decât să mă aşez la masa de lucru ; peste puţin prietenul e scos din încurcătură. De asemenea îţi pot comunica că sunt mult mai econom decât altădată...

Din nenorocire, un demon gelos, sănătatea mea şubredă, mi se aşează în cale. De trei ani auzul îmi merge din ce în ce mai prost. Cauza e probabil boala mea de stomac, de care sufeream, după cum ştii şi altădată, dar care acum s'a agravat şi ea, căci sufer în continuu de dureri de stomac şi ca urmare mă simt cu totul slăbit. Frank voia să-mi dea tonice şi să-mi trateze auzul cu oleu de migdale. Dar prosit ! auzul mi-a mers din ce în ce mai rău şi boala a durat astfel până toamna trecută, când un dobitoc de medic mă sfătui să fac băi reci ; un altul, mai priceput, îmi dete băi călduţe de Dunăre : cu acestea lucrul a mers cum nu se poate mai bine ; boala de stomac s'a ameliorat dar auzul nu s'a resimţit, dacă nu chiar a mers şi mai prost.

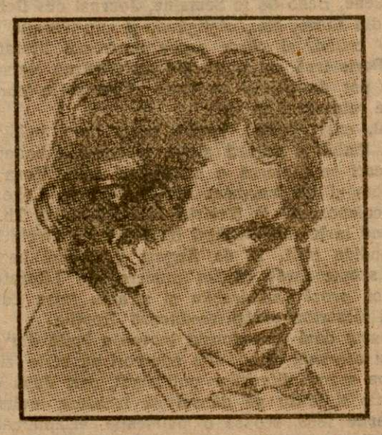

Beethoven

Iarna aceasta am fost într'o stare în adevăr deplorabilă : aveam dureri atroce de stomac, căci boala revenise la stadiul iniţial. Rămăsei astfel până luna trecută, când m'am dus să văd pe Vering, căci mă gândiam că boala mea reclamă mai de grabă un chirurg şi de altfel am avut totdeauna încredere în Vering. Imi ordonă băi călduţe de Dunăre, în care îmi prescrise să pun o fiolă dintr'un lichid fortiflant ; nu mi-a dat nici o doctorie internă, afară de ceeace mi-a prescris acum patru zile, nişte pilule pentru stomac şi un fel de ceaiu pentru urechi. Mă simt mai bine şi mai întărit ; numai urechile fac zgomot şi mugesc (sausen und brausen) zi şi noapte. Pot să-ţi spun că duc o viaţă mizerabilă. De aproape doi ani evit orice societate, pentrucă nu pot spune oamenilor : „Sunt surd". Dacă aş avea altă meserie, lucrul ar merge mai bine ; dar în situaţia mea e imposibil. Ce-ar zice de mine duşmanii mei, al căror număr nu este mic !

Ca să-ţi faci o idee de starea auzului meu, îţi voiu spune că la teatru, pentru a auzi actorii, trebue să mă aşez aproape de orchestră. Dacă mă aşez ceva mai departe, nu mai aud sunetele ridicate ale instrumentelor şi vocilor. E de mirat, că în convorbiri unii n'au observat încă aceasta. Cum sunt foarte distrat, ei pun totul pe seama acestui lucru. Dacă cineva vorbeşte încet, deabia aud ; aud sunetele, dar nu cuvintele. Pe de altă parte, dacă cineva îmi strigă, lucrul îmi devine insuportabil. Ce va fi, numai cerul o ştie.

Vering spune, că dacă boala nu se va vindeca, în schimb ea se va ameliora desigur. — Adesea îmi blestem existenţa şi pe Creator. 1) Plutarc m'a învăţat să cunosc ce-i aceea resemnarea. Voesc, dacă aceasta e cu putinţă, voesc să învinge destinul, dar sunt momente în viaţa mea, când mi se pare, că sunt cea mai mizerabilă creatură a lui Dumnezeu. — Te rog să nu spui nimănui nimic despre starea mea, nici chiar lui Lorchen. 2) Iţi încredinţez lucrul sub pecetea tăcerii.

Ţi-aş fi mulţumit, dacă i-ai scri lui Vering asupra mea. Dacă starea în care sunt nu se va schimba, voiu veni primăvara viitoare la tine. Imi vei închiria, undeva, într'un colţ frumos, o casă de ţară şi pentru şase luni mă voiu face ţăran. Cred, că aceasta îmi va face bine. Resemnare ! ce trist refugiu ! şi totuşi e singurul care îmi rămâne. Mă vei ierta, că în mijlocul necazurilor tale îţi mai aduc şi această grijă.

Steffen Breuning e acum aci şi aproape în toate zilele suntem împreună. Simt atâta mângâere, când evoc sentimentele din trecut ! E un tânăr excelent care se pricepe la multe şi care are o inimă mărinimoasă...

Curând am să scriu şi bunei mele Lorchen. Chiar dacă n'am dat niciun semn de viaţă, aflaţi, iubiţii mei, că n'am uitat pe nici unul dintre voi. Dar tu ştii bine, că eu niciodată n'am excelat în arta de a scrie. Prietenii mei cei mai buni n'au primit cu anii nici un cuvânt de la mine.

Nu trăesc decât în notele mele. Deabia termin o lucrare şi alta e la lucru. Relativ la modul cum lucrez acum, îţi voiu spune că fac trei şi patru lucrări în acelaş timp. Scrie-mi mai des. Voiu încerca, să găsesc timpul pentru a-ţi răspunde. Trimete salutări tuturor din partea mea...

Adio bunul meu, credinciosul meu Wegeler ! Fii asigurat de iubirea şi prietenia lui Beethoven al tău.

1) Scrisă probabil în 1801.
2) Stephen von Breuning.
3) Zweskall (?) Era secretar aulic la Viena şi a rămas devotat lui Beethoven.

1) Op. 18, numero 1.
1) Nohl în ediţia sa a scrisorilor lui Beethoven, a suprimat cuvintele: *und den Schöpfer* (şi pe Creator).
2) *Eleonora.*

RACINE

PHEDRA

Actul al 5-lea
SCENA VI

(Povestirea lui Teramene)

De-abea eşeam cu dânsul, pe porţile Trezenei.
Stetea pe car. In juru-i soldaţii adunaţi,
Neturburând tăcerea, păreau că-s îngrijaţi.
Pe gânduri, spre Micena se 'ndreaptă, el, agale;
Lăsând în voie caii să rătăcească 'n cale.
Căci armăsarii-aceia ce'n alte dăţi — la fel—,
Puneau atâta rână, când ascultau de el,
Cu ochii stinşi şi capul plecat, păreau că 'ngână
In mintea lor durerea, a celui care-i mână.
De-un răcnet plin de spaimă, eşit, înfricoşat,
Din chiar adâncul mării, văzduhu-a răsunat
Şi din pământ, de-odată, un glas străin, răspunde
Cu şi mai mare sgomot, aceluia din unde.
Sbârlindu-şi coama, caii se-opresc înspăimântaţi ;
Şi-atunci pe 'ntinsul mărei, când o priveam speriaţi,
Un munte 'nalt de valuri, de-odată se ridică
Şi' n clocote se 'naltă. Am înlemnit de frică.
Dar valu 'nainteză şi asvârlă, sfărâmat,
Din undele spumoase un monstru 'nfricoşat ;
Cu fruntea largă, plină de coarne 'ngrozitoare,
Cu galbeni solzi pe trupu-i din cap până'n picioare,
Neîmblânzita fiară, balaurul, răcnea,
Şi 'ncovoindu-şi trupul, venind, se'ncolăcea.
Cu răcnete de spaimă, el răspândea 'nflorarea.
Şi cerul plin de groază privea ce-aduse marea.
Văzduhul e otravă; pământu, 'nspăimântat!
Chiar valul ce-l svârlise, se dă 'napoi speriat.
Noi toţi, — căci de prisos e o orice împotrivire —
In templul de alături căutăm adăpostire;
Doar Hipolit, să lupte cu el, s'a 'ncumetat.
Oprindu-şi carul merse cu-o suliţă 'narmat,
Se-apropie de fiară şi numai cu-o săgeată
Ii face-o rană-adâncă în coasta 'nveninată.
Atuncea, fiara 'n chinul acela 'ngrozitor,
Spre cai se-asvârlă' n furie şi cade 'n faţa lor.
Se sbate şi din gura, — cu foc ce nu se stinge, —
'I-acoperă într'o clipă cu fum, cu foc, cu sânge.
De spaimă fug în goană — o! mă'nfior când spui —
Ei nu mai ştiu de hăţuri, de glasul nimănui.
Zadarnic se frământă, stăpânul nu-i opreşte,
Cu-o spumă 'nsângerată zabala şi-o 'nroseşte.
Se zice că în goană, ţi ataţa un zeu
In coasta prăfuită, lovindu-i tot mereu.
Goniţi spre stânci uriaşe de spaima ce'i încinge
Se-aude scârţâitul când oiştea se frânge,
Şi Hipolit, când vede în ţăndări, carul rupt,
Impiedecat în hăţuri, târît e dedesupt.
O! iartă-mă, vedenia acestor ceasuri grele
Va fi isvorul veşnic al lacrimelor mele,
Căci l'am văzut, stăpâne, o! l'am văzut smucit
De caii lui pe care el singur, i-a 'ngrijit, —
Strigând ca să-i oprească, îi îndemna în goană,
Sub carul frânt, întregul lui trup era o rană.
De ţipetele noastre câmpia 'ncremeni,
Năpraznica lor fugă uşor se linişti,
Şi s'au oprit aproape de vechile morminte
In care dorm strămoşii. Alerg aşa 'nainte,
Şi-ajung gemând acolo. Soldaţii m'au urmat
Ne-arată drumu-o dâră din sângele vărsat
De care sunt mânjite şi stâncile, iar spinii
Desgustători mai poartă în undele luminii
Fâşii din păr. M'apropii; îl strig; dar ochiul stins
De-abia îl mai deschide când mâna lui mi-a 'ntins
Şi-mi spune: „Mor... şi viaţa îmi este nepătată.
Ai grije de-Aricia şi dacă-l vezi vre-o dată
Pe Rege că mă plânge simţind, desamăgit,
Cu câtă nedreptate am fost învinuit,
Ca să mă liniştească, să pot dormi mai bine,
Pe dânsa s'o iubească, cum m'ar iubi pe mine.
S'o lase..." cu-aste vorbe pe buze, a murit.
Imi rămăsese 'n braţe un trup ne 'nsufleţit,
Un trup pe care zeii 'şi-au revărsat amarul
Şi 'n care nu poţi, Rege, să-ţi mai cunoşti vlăstarul.

(trad. de A. de HERZ)

* * *

NOTE

Premiul Goncourt instituit de către cei doi romancieri, care au ilustrat marea epocă a naturalizmului francez, a fost acordat anul acesta lui Lucien Fabre, autorul romanului: „Rabevel ou le mal des ardents".

Cei care alcătuesc juriul sunt în număr de zece şi formează Academia Goncourt, dela şedinţă căreia a lipsit anul acesta Emile Bergerat, mort de curând, Lucien Descaves şi Leon Daudet izbit de un doliu în familie.

Lucien Fabre este inginer care scrie şi poeme cum sunt „Connaissance de la déesse", închinate ştiinţelor oculte şi mai are un volum prin care explică, popular, teoriile lui Einstein.

* * *

Literatele franceze instituite şi ele într'un fel de academie au decernat anul acesta premiul „Femina" d-nei Jeanne Galzy, originară din Montpellier, profesoară la şcoala de fete din Amiens şi autoarea romanului „Les Allongés".

* * *

Lamartine întreprinzând călătoria sa în Orient a poposit o noapte la otelul Beauvan din Marsilia. Municipalitatea oraşului a hotărât fixarea unei inscripţiuni la poartă, care să amintească toturor că acolo a trăit poetul, o noapte din Iunie 1832.

In Bucureştii noştri nici nu ştim unde a suferit o viaţă întreagă Eminescu...

* * *

Premiul Nobel, ca în toţi anii, provoacă discuţii. Se acordă trei menţiuni pentru ştiinţă, literatură şi pace. Toţi scriitorii se bat pe ele, cu scopul de a da ţării lor o parte din golria care îi încunună.

Germania a avut cinstea să fie premiată de douăzeci şi una de ori pentru ştiinţă şi de patru ori pentru literatură:

Franţa de unsprezece ori pentru ştiinţă, de patru ori pentru literatură şi de patru ori pentru pace:

Anglia de douăsprezece ori pentru ştiinţă, odată pentru literatură şi odată pentru pace.

După al doilea război balcanic în 1913 se vorbea ca premiul păcei să fie acordat României în persoana lui Titu Maiorescu, primul-ministru român din imboldul căruia se restabilise pacea în Balcani. Imprejurările ne-au smuls această onoare.

E de notat în tabloul de mai sus că Germania nu fu onorată, niciodată pentru pace! Nici nu se putea altfel.

* * *

Maurice Barrés

Colette Baudoche

... Frăţeasca înţelegere a d-lui Asmus cu colegii săi, rămase aceaşi după plecarea împăratului. La mijlocul lui Martie el continuă să ocolească în fiecare seară lampa şi conversaţiile doamnelor Baudoche.

La această dată zidurile oraşului Metz sunt acoperite cu afişe care anunţă în trei cuvinte, vesele ca un comunicat de victorie, că a sosit Salvator. Şi nemţii se năpustiră prin berării. Salvator e o bere vestită din München, pe care o beau nemţii până varsă. Când nu mai pot vorbi, le e de ajuns să ridice capacul canei de bere şi chelneriţele, totdeauna limfatice dar electrizate de marile întâmplări ale săptămânei, adună căniile, nu le mai clătesc, le umple şi le confundă. Cine s'ar mai plânge în această imensă înfrăţire?

Dar se întâmplă accidente şi d. Asmus avea să îndure unul.

Intr'o noapte, pe la două, Colette auzi un pas greoi care bâjbâe şi se împleticeşte pe fiecare treaptă: „Trebue să fie electricianul", îşi zise ea cu desgust. Biata femee!

Dar paşii s'au oprit la primul etaj; o chee dibuia în jurul broaştei; apoi se auziră câteva înjurături şi glasul profesorului. Fata fu imediat stăpânită de sentimentul cinstei familiei. Se ridică, alergă la uşă, porunceşte beţivului s'aştepte, stă pe gânduri dacă trebue să scoale din somn pe maică-sa, se îmbrăcă, se indignează gândindu-se că vecinii şi-ar putea spune: „Bine petrece neamţul în casa Baudochilor!" şi deschide!

Ce înfăţişare murdară avea profesorul! Plin de noroi se rezimase de zid. Un om atât de învăţat şi aşa de cinstit. Atunci fără să marcheze vre-o mânie sau vre-o indignare, îl duce până la odaia lui, nu întârzie în ascultarea mulţumirilor pe care el le îngâna greoi, şi revenind lângă mama ei care doarme mereu, Colette îşi zise:

— Toate lucrurile frumoase povestite de el cu privire la nobila viaţă de familie din ţara lui, fac şi mai odioasă această purtare. O fi poate manifestarea vre-unui dispreţ pentru noi?

Adouazi, când se trezi, neamţul s'a gândit că trebuie să mulţumească fetei. Făcu astfel în cât s'o întâlnească la capul scărei şi îi zise cu o liniştită siguranţă:

— Te-am supărat aseară, domnişoară Colette. Iţi mulţumesc pentru că ai fost atât de bună cu mine.

— A! Domnule doctor. N'aş fi crezut niciodată că d-ta poţi ajunge într'o astfel de stare.

— Sunt moravurile noastre, zise el.

Şi pe un ton glumeţ începu să-i spună că de când sunt germanii pe lume, există obiceiul naţional al băuturei şi că astăzi încă, băutura e un viciu cu care se mândresc cei mai iluştrii cetăţeni ai imperiului. Mai adaogă că berea, foarte hrănitoare şi săracă în alcool, întreţinea forţa musculară a germanilor.

— Va să zică, întrerupe fata, la d-voastră, un domn are dreptul să fie mai mojic de cât un simplu lucrător.

D. Asmus simţi, cu părere de rău, că pornise pe un drum greşit şi cum e scurt în toate acţiunile lui, chiar din seara aceea, în loc să iasă, reveni să-şi reia locul în sufragerie. Reincepură liniştitele conversaţii. I se păru că doamnei Baudoche îi pare bine, dar că tânăra fată începea să se îndoiască de idealizmul Germaniei.

Cu multă prudenţă se refugiă în colecţiunea „Austrasiei".

Intr'o seară citea cu glas tare un articol poetic, când de-odată se auzi de-asupra lor un sgomot grozav de mobile răsturnate.

— Iar s'a îmbătat Krauss, zice d-na Baudoche.

Profesorul se uită în ochii Colettei.

Dar sus strigătele se amestecară cu sgomotul farfuriilor sparte şi câteşi trei înspăimântaţi urcară scările alergând.

In casa lui Krauss, găsiră odaia cu susul în jos şi toată familia bătându-se cu beţivul.

— Uitaţi-vă la el! zicea femeea, arătându-l. Părinţii nu m'au ertat nici odată c'am vrut să-l iau. Ei bine, m'aţi crede când v'aş spune că s'a dus la ei să ceară pa[illegible] Trebue să fii prusac, ca să fii atât de nesimţitor.

Maurice Barrés

Atunci, băeţaşul care n'avea de cât şeapte ani şi se agătase plângând de fustele măsei, o apucă de mâini şi cu ochii rugători întorşi spre dânsa, striga:

— Aşa e mamă, că eu nu sunt prusac!

Şi fu tare frumos, atunci, să vezi pe profesor excitat în mijlocul acestei tragi-comedii, convingându-şi pe nemţeşte compatriotul sau învins de Salvator şi ţipându-i, sub masă, că trebue să-şi asculte nevasta care e de o mie de ori mai înţeleaptă de cât dânsul.

Din ziua aceea de câte ori venea vorba de electrician, domnişoara Colette zâmbea şi d. Asmus se fâstăcea. Dar bunica tot nu ştia de aventura bachică a profesorului; cei doi tineri aveau între ei o taină.

* * *